

5.6.2024

Valtiovarainministeriö
kirjaamo.vm@gov.fi

Viitteet / Diaarinumero
VN/1240/2024
VH/3120/00.04.05/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi tulotietojärjestelmästä annetun lain sekä positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 22 ja 25 §:n muuttamisesta

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Verohallinnolta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi tulotietojärjestelmästä annetun lain sekä positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 22 ja 25 §:n muuttamisesta.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi tulotietojärjestelmästä annettua lakia saattamalla siinä olevat rekisterinpitäjän vastuita koskevat säännökset vastaamaan tarkemmin EU:n yleisestä tietosuojasetuksesta seuraavia vaatimuksia.

Tulotietojärjestelmästä annetusta laista kumottaisiin säännökset, jotka koskevat suorituksen maksajien vastuuta tulorekisteriin talletettujen tietojen oikeellisuudesta, tietojen oikaisemisesta ilman aiheetonta viivytystä sekä tulonsaajan korjausvaatimuksen tekemistä suorituksen maksajalle. Lakiin lisättäisiin säännökset Tulorekisteriyksikön vastuusta tietosuojasetuksessa rekisterinpitäjälle säädettyjen velvollisuuksien ja rekisteröidyn oikeuksien toteuttamisessa. Lisäksi Verohallinnon roolia tulotietojärjestelmän yhteisrekisterinpitäjänä järjestelmän teknisessä ylläpidossa täsmennettäisiin. Tulorekisteriyksikön rekisterinpitoon liittyvien vastuiden laajentumisen johdosta lakiin lisättäisiin säännökset Tulorekisteriyksikön mahdollisuudesta uhkasakon asettamiseen laissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden täyttämiseksi. Esitysluonnoksessa ehdotetaan tarkennettavaksi lain säännöksiä tulorekisteristä tapahtuvasta tietojen luovuttamisesta rekisteröidyn vaatiessa käsittelyn rajoittamista sekä lisättäisiin lakiin säännös tällaisen tiedon säilytysajasta tulotietojärjestelmässä.

Positiivisesta luottotietorekisteristä annettua lakia muutettaisiin siten, että tieto rekisteröidyn tietosuojasetuksen nojalla tekemästä vaatimuksesta henkilötietojen käsittelyn rajoittamiseksi luovutetaan luotonantajille luottotietoraportilla. Lain 22 §:n 2 momentin 12 kohta kumottaisiin samalla.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 4.1.2027.

Lausunto 1 Tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttaminen

1.1 Yleistä

Verohallinto on oikeutettu saamaan tulorekisteristä tietoja verotusta ja myöhästymismaksun määräämistä varten. Verohallinto määrää suorituksen maksajille tulotietojärjestelmästä annetun lain nojalla myöhästymismaksuja ja verolainsäädännön nojalla laiminlyöntimaksuja. Verohallinto toimisi jatkossa tulotietojärjestelmästä annetun lain

nojalla yhteisrekisterinpitäjänä tulotietojärjestelmän ylläpidon, teknisen toimivuuden ja tietoturvallisuuden osalta Tulorekisteriyksikön kanssa.

Verohallinto pitää hallituksen esitysluonnosta hyvin laadittuna ja esityksen tavoitteita kannatettavina. Verohallinto esittää esitysluonnoksessa ehdotettujen lakimuutosten johdosta edellä mainittujen tehtäviensä näkökulmasta lausuntonaan seuraavaa.

1.2 Suorituksen maksajan vastuu tietojen oikeellisuudesta

Hallituksen esitysluonnoksen perustelujen luvussa 4.3.4 on todettu, että vaikka vastuu rekisterissä olevien tietojen oikeellisuudesta ehdotuksen myötä siirtyykin Tulorekisteriyksikölle, tulee suorituksen maksajien siitä huolimatta jatkossakin täyttää muualla lainsäädännössä, kuten verotusmenettelystä annetussa laissa, säädetty ilmoitusvelvollisuutensa asianmukaisesti silloinkin, kun kyse on tulorekisteriin ilmoitettavista tiedoista. Tämän muualla laissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden täyttäminen sisältää myös sen, että ilmoitettujen tietojen tulee olla oikeita ja virheellisinä ilmoitetut tiedot on oikaistava viivytyksettä.

Edelleen esitysluonnoksen luvun 6.1 säännöskohtaisten 4 §:n perustelujen mukaan se, että Tulorekisteriyksikkö ja osin myös Verohallinto vastaisivat tulotietojärjestelmässä käsiteltävien henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudesta kaikilta osin, ei poistaisi suorituksen maksajien vastuuta omien rekisteriensä rekisterinpitäjänä siitä, että tulorekisteriin luovutettavat tiedot ovat paikkansa pitäviä. Tähän vastuuseen kuuluu tietosuoja-asetuksen 19 artiklan mukaisesti myös esimerkiksi vastuu tarvittaessa oikaista luovutetuissa tiedoissa mahdollisesti ilmenneet virheet viipymättä.

Verohallinnon näkemyksen mukaan edellä esitysluonnoksesta ilmenevät suorituksen maksajan vastuuta täsmentävät lainsäädännön soveltamisperiaatteet on välttämätöntä kirjata lain esitöiden tasoisesti, jotta Verohallinto saisi lakimuutoksen jälkeenkin tiedot tulorekisteristä verotusta varten vähintään nykyistä vastaavasti. Verohallinto kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain (768/2016) 25 a §:n 1 momentissa on muun muassa todettu, että tulorekisteriin talletetuissa tiedoissa oleva virhe korjataan noudattaen, mitä tulotietojärjestelmästä annetussa laissa säädetään. Hallituksen esityksen 134/2017 vp tulotietojärjestelmästä annetun lain 4 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa on kerrottu tietojen oikaisemisesta ("Virheen tai puutteen havaitessaan suorituksen maksaja olisi velvollinen antamaan tulorekisteriin oikaisuilmoituksen."). Tässä esitysluonnoksessa ei ole esitetty muutettavaksi 25 a §:ää.

Vaikka oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 25 a §:ää ei muutettaisi, asiasta olisi hyvä ainakin todeta hallituksen esityksen perusteluissa esimerkiksi seuraavasti: "Tulotietojärjestelmästä annetun lain 4 §:n 3 momentin kumoamisesta aiheutuva vastinparin poistuminen oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 25 a §:lle edellyttää verotuksen ja erityisesti verovalvonnan toteutumisen turvaamiseksi jatkossa sitä, että pykälän 1 momentin viittausta tulotietojärjestelmä annettuun lakiin tulkitaan laajasti. Tällöin viittauksen katsottaisiin kohdistuvan tulotietojärjestelmästä annetun lain 3 lukuun, 10 §:n 1 momenttiin ja 13 §:n 1 momentin 1 kohtaan."

Verohallinto toteaa lisäksi, että tulonsaajan ollessa ilmoittamisen virhetilanteissa yhteydessä asianomaisen viranomaisen sijasta tai lisäksi suoraan suorituksen maksajaan vero- tai muun asian selvittäminen voi olla monesti tehokkaampaa kuin se, että tulonsaaja tekee oikaisuvaatimuksen Tulorekisteriyksikölle.

1.3 Verohallinto yhteisrekisterinpitäjänä

Ehdotetun tulotietojärjestelmästä annetun lain 4 §:n 1 momentin uuden toisen virkkeen mukaan Tulorekisteriyksikkö ja Verohallinto olisivat yhteisrekisterinpitäjiä tulotietojärjestelmän ylläpidon, teknisen toimivuuden ja tietoturvallisuuden osalta.

Esitysluonnoksen luvussa 6.1 todetun mukaan Verohallinnon vastuut ja sen rooli suhteessa tulotietojärjestelmään säilyisivät jatkossakin voimassa olevaa lakia vastaavina, eikä muutoksen tarkoituksena ole säätää Verohallinnolle uusia tehtäviä tai vastuita tulotietojärjestelmän tekniseen toimintaan liittyen.

Edelleen luvun 6.1 mukaan muutoksella kuitenkin täsmennettäisiin Verohallinnon rooli tietosuoja-asetuksen 26 artiklassa tarkoitetuksi yhteisrekisterinpitotehtäväksi, josta lain voimassa olevan sanamuodon perusteella on voinut aiheutua tulkintaepäselvyyksiä. Tällöin myös rekisteröity voi käyttää tietosuoja-asetuksen 26 artiklan 3 kohdan mukaisia oikeuksiaan suhteessa kumpaan tahansa rekisterinpitäjään ja kumpaakin rekisterinpitäjää vastaan. Tarkoituksena kuitenkin on, että Tulorekisteriyksikkö jatkossakin toimisi aina rekisteröityjen yhteyspisteenä vastaavaan tapaan kuin positiivisen luottotietorekisterinkin kohdalla.

Verohallinnolla ei ole huomautettavaa ehdotetusta yhteisrekisterinpitoa koskevasta lakimuutoksesta.

1.4 Uhkasakkomenettely

Esitysluonnoksen mukaan ehdotettu uhkasakko olisi luonteeltaan hallinnollinen seuraamus, jonka Tulorekisteriyksikkö asettaisi päävelvoitteen eli laissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden noudattamisen tehosteeksi. Uudella 21 a §:llä ei olisi siten vaikutusta Verohallinnon mahdollisuuteen määrätä samojen tietojen ilmoittamisen laiminlyönnin perusteella myöhästymismaksua tai laiminlyöntimaksua.

Verohallinnolla ei ole huomautettavaa edellä seuraamusmaksujen määräämisalasta lausuttuun. Verohallinnon ratkaistavaksi nykymenettelyn lisäksi tulee kuitenkin esimerkiksi se, kuinka myöhästymismaksujen ja laiminlyöntimaksujen määräämisessä tai oikaisuissa käytännössä otetaan huomioon ne tietojen korjaukset, jotka Tulorekisteriyksikkö tekee rekisteriin, kun maksaja ei korjaa ilmoituksia.

2 Positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain muuttaminen

Verohallinnolla ei ole lausuttavaa positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain muuttamista koskevista lakiehdotuksista.

Pääjohtaja

Markku Heikura

Ylitarkastaja

Markus Kautto